

## МОВНА КАРТИНА СВІТУ ЛЕСИ УКРАЇНКИ ЯК МЕДІАТОР УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

*У статті проаналізовано семантико-стилістичні особливості мовних знаків культури як медіаторів авторської інтелектуальної інтерпретації всесвіту в драматичних поемах. Визначено ключові символічні конотації в естетизації буття, пов'язані з поняттями психосоматичної сфери, що відображають фрагменти мовної картини світу Лесі Українки.*

**Ключові слова:** мовний знак культури, мовна картина світу, конотація, естетизація буття.

*В статье проанализированы семантико-стилистические особенности языковых знаков культуры как медиаторов авторской интеллектуальной интерпретации мироздания в драматических поэмах. Выявлены ключевые символические коннотации в эстетизации бытия, связанные с понятиями психосоматической сферы, отображающие фрагменты языковой картины мира Лесы Украинки.*

**Ключевые слова:** языковой знак культуры, языковая картина мира, коннотация, эстетизация бытия.

*The article deals with the semantic and stylistic peculiarities of language symbols of culture as mediators of author's intellectual interpretation of the world in the dramatic poems. The paper clarifies the point of key symbol connotations in reality aestheticization, in relation to notions of psychosomatic field, that reflect fragments of Lesya Ukrainka's language picture of the world.*

**Key words:** language symbol of culture, language picture of the world, connotation, reality aestheticization.

У сучасному науковому пізнанні інтерес до вивчення мовної особистості спричинив необхідність дослідження словникових одиниць як медіаторів етнічної свідомості багатьох поколінь людей – носіїв певної культури. Лінгвальні знаки як засоби інтерпретації ментальності, що актуалізують цивілізаційні цінності у формах національної традиції, утворюють колективну інтелектуальну мовну картину світу. Питання про природу мовно-естетичного знака національної культури, механізми його виникнення і функції розглядаються в працях С. Єрмоленко, Н. Арутюнової, Р. Зорівчак, В. Калашника, В. Кононенка, Т. Космеди, Л. Ставицької, Н. Сукаленко, В. Телії, М. Філона.

Для мовно-естетичних знаків характерною є упізнаваність, відтворюваність текстів та формування нових асоціативних зв'язків навколо них. Це пояснюється тим, що пізнавальний контакт суб'єкта з позамовною дійсністю як форма його інтелектуальної діяльності розгортається в континуумі ментального формату особистості наявними ментальними структурами, що забезпечують надходження інформації про світ, а отже, забезпечують формування культурних кодів. Коди культури за своєю природою універсальні, однак їхній вияв, питома вага кожного з них у певній культурі, метафори, якими вони реалізовані, є національно детермінованими і культурно зумовленими [3, с. 298]. Еволюція світоглядних парадигм відбивається

в естетично трансформованих художньо-семантичних площинах, народжених авторською свідомістю, що в проекції на складну ієрархію цивілізаційних форм пізнання може трактуватися як тенденція до інтелектуалізації літературної мови. Як стверджує Хайдеггер, «кожен мандрівник одного разу розуміє, що він іде крізь колись та кимось породжені смисли, зустрічається та втягується в невичерпну символіку полів культури», але «пробігаючи крізь простір, мандрівник перетворює його вже на щось інше – це вже його власний простір, простір Путі, яка є пройденою, а тому це – соціокультурний простір» [6].

Стверджуємо, що характер співвідносності мовно-естетичних знаків культури з національними символами, що містять інформацію про етнос, його світоглядні й духовні доміанти, сформовані суспільством традиції, актуалізовано в драматичних помах Лесі Українки в руслі української етнопсихології. Проте ідіолектне наповнення й жанрова природа словесних рефлексій, витворених в межах полікультурного континууму світовідчуття, антропоцентризм мислення розширюють уявлення про межі просторової організації всесвіту і сприяють аутосемантизації стрижневих кодів культурософії письменниці, наближаючи їх до універсальних моделей інтерпретації буття. У цьому полягає інтелектуалізаторська функція письма Лесі Українки.

За О. Потебнею, «світ мистецтва складається з <...> малих і простих знаків великого світу» (О. Потебня). Правомірність цієї думки якнайкраще засвідчують драматичні поеми Лесі Українки. Мовотворчість великої поетеси – неоціненне надбання естетично вартісних смислів і цінностей. На думку науковців, «тексти Лесі Українки, як і будь-які глибокі мистецькі творіння, що набирають значення послань до нащадків, володіють таємницею «палімпсестності», багатшаровості, якій немає кінця» [2, с. 4], тому вважаємо за **актуальне** дослідити мовопростір її драматичних поем як царину інтелектуального розвитку лексико-семантичної системи української мови кінця XIX – початку XX ст. **Мета роботи** – виявити семантико-стилістичні особливості інтерпретації мовних знаків психосоматичної сфери *душа* і *серце* як естетично вартісних культурних феноменів в драматичній творчості письменниці.

З-поміж авторських естетизованих мовознаків культури в текстах драматичних поем привертають увагу психосоматизми, що позначають світоглядні поняття мовософії Лесі Українки. Відбір слів

для аналізу (*душа і серце*) зумовлено, по-перше, наявністю їх комунікативної складової майже в будь-якому дискурсі, по-друге, частотністю їх смислової та вербальної актуалізації в мовотворчості авторки. Так, Леся Українка семантично розвиває пов'язані в українській ментальності зі словом *серце* символічні конотації, що відбивають фрагменти концептуальної картини світу етносу. Цей факт підтверджується, в першу чергу, значною кількістю естетизованих метафоричних та фразеологічних смислів, закладених в основу її художньо-образної системи. Словник Б. Грінченка не відтворює того націосимволічного змісту мовознака *серце*, який з'являється в українській культурній свідомості з поширенням художньої творчості Лесі Українки. Цей факт підтверджує і «Словник української мови: в 11-ти томах» (СУМ), в якому для ілюстрації значень сполук використано приклади з творів Лесі Українки: *досада / уперше ворухнулась в мене в серці / супроти нього* [5, Т. 3, с. 135]; *Ідїть, коли у вас є серце, / він умирає* [5, Т. 2, с. 81]; *Він у темниці, в кайдани закутий, / тяжко картаючись серцем, сидить* [5, Т. 1, с. 337].

*Серце* в мовосвіті драматичних поем Лесі Українки в проєкції на ознаки української ментальності (сентименталізм, чуттєвість, милосердя, зорієнтованість на людину, бачення світу крізь призму власного «я») – одна з домінантних категорій, через яку представлено найширший діапазон людських почуттів. Філософська думка вбачає в емоційності одну з визначальних чеснот українського світогляду: «українська психічна структура визначається своїм характером, зосередженим довкола «серця» [4, с. 57], що є осереддям «всього тілесного й духовного життя людини, як найістотніший орган і щонайглибше вмістилище всіх сил, функцій, рухів, бажань, почувань і думок людини з усіма їхніми напрямками і відтінками» [7, с. 73]. Цим можна пояснити специфіку змодельованої Лесею Українкою власної «кордоцентричної картини світу», в якій *серце* є цариною внутрішнього мікрокосму людини.

У зафіксованій словниками семантиці відображено наукові, філософські, релігійні та народні уявлення про *серце*: «1. Центральний орган кровоносної системи у вигляді м'язового мішка, ритмічні скорочення якого забезпечують кровообіг. 2. Цей орган людини як символ зосередження почуттів, настроїв, переживань і т. ін. 3. Ласкаве звертання до кого-небудь. 4. *перен.* Гнів, роздратування. 5. *перен.* Головна, найважливіша частина, центр чого-небудь» та ін. [СУМ, Т. 9, 1978]. Як показав аналіз, мовна репрезентація естетичного

мовознака *серце* в драматичних поемах Лесі Українки об'єктивується в різних уживаннях, що визначаються як контекстуальними, так й екстралінгвальними умовами. Проте *серце* (поранене, отруєне, палаюче) як осередок почуттів, настроїв, переживань пов'язується передусім з мотивами *вогню, крові, гарячих сліз, пекучої рани, тепла і світла* внаслідок взаємодії з певним вогняним чи світловим образом (зірками, іскрами, розпеченим залізом) і кількісно переважає в драматичних поемах Лесі Українки. Виділяємо такі групи: 1) уживання, що викликають позитивні конотації: *одвага в серці жевріла, мов племін* [5, Т. 2, с. 217]; *Гориш ти в мене в серці негасимо!..* [5, Т. 2, с. 150]; *коли я почую в своєму серці / святий вогонь* [5, Т. 2, с. 240]; *Се іскорка одна була запала / сюди, у серце простої рабині* [5, Т. 2, с. 333]; 2) предикативні конструкції з негативною конотацією: *жаль палить серце* [5, Т. 2, с. 121]; *рука моя зов'яла... серце всохло* [5, Т. 2, с. 312]; *і вічно буде жаль палити серце* [5, Т. 2, с. 121]; *Як жевріє в твоєму серці рана, / нехай так жевріє в огні залізо* [5, Т. 2, с. 151]; *ніж так пекти аж до живого серця* [5, Т. 3, с. 138]. Мовна фактологія підтверджує дуалістичне потрактування письменницею символу *вогню* в його «взаємодії» з *серцем* – в проекції на засадничі риси слов'янської етнопсихології: вогонь як джерело життя й об'єкт культу із запровадженням християнської віри перетворюється на руйнівну силу, пов'язану з уявленням про диявола як винахідника вогню.

*Серце* як суб'єкт дії об'єктивується низкою мікроконтекстів, в яких воно: 1) персоніфікується, наділяється фізичними властивостями, пересувається в межах певного часопростору, може *тріснути, заніміти, скипіти, вмерти* тощо: *Чогось завмерло серце...* [5, Т. 3, с. 111]; *Невже душа твоя зламалась, вмерло серце?* [5, Т. 2, с. 216]; *Гей, пусти, бо серце трісне!* [5, Т. 2, с. 406]; *я знаю, не годиться битись, / але скипіло серце* [5, Т. 2, с. 247]; 2) здатне продукувати й експлікувати психічні процеси, емоційні стани, кохати: *не вмів їх погляд мовити: «кохаю», / хоч від кохання серце розривалось* [5, Т. 2, с. 257]; *Сам Годвінсон казав, що коли ти / покійно прийдеши, повний каяття / і скрухи серця, – він тобі пробачить* [5, Т. 2, с. 105]; 3) виконувати функції розуму або інтуїції: *Душа моя вже бачить ту будову / і знає серце, як її назвати* [5, Т. 2, с. 161]; *Єдине серце / нехай наказує руці й очам* [5, Т. 2, с. 353].

Досліджений мовний матеріал дозволяє зробити висновок про те, що центральним компонентом у структурі семантичного ядра

мовознака *серце* є сема «вразливість». Це підтверджується семантикою дієслівної парадигми, що позначена негативними конотаціями. *Серце* можна *вкрасти, спалити, випити з нього кров, вразити, обмарити, розбити, мучити, розідрати, завдати тортур*: *Гляди, небого, то велике лихо, / як богом проклятий дівоче **серце вкраде*** [5, Т. 2, с. 135]; *мені ж нехай віддасть оту гадюку / невільничого жалю, що спиває / всю **кров із серця*** [5, Т. 2, с. 138]; *і вічно буде жаль **палити серце*** [5, Т. 2, с. 232]; *Ой, та поміч! / Вона мені **вразила серце** вкрай* [5, Т. 2, с. 230]; *Який злий дух тобі **обмарив серце?*** [5, Т. 2, с. 231]; ***Розбив** усі кайдани свого серця / і **серце** вкупі з ними* [5, Т. 3, с. 110]; *не завдавай тортур моєму серцю* [5, Т. 2, с. 453] та ін. Відбір дієслівної парадигми проектується регулярним когнітивним процесом людської свідомості. Як зауважує Н. Арутюнова, «оскільки внутрішній світ людини моделюється за зразком зовнішнього матеріального світу, основним джерелом психічної лексики є лексика «фізична», використана у вторинних метафоричних смислах. Відбір предикатів для повідомлень про психічну сферу звичайно продиктовано тим загальним образним рядом, на основі якого відтворюється духовне життя людей» [1, с. 95].

Цікаво, що соматичний компонент семантичного плану мовно-естетичного знака *серце* в мовопросторі драматичних поем ущільнений і представлений поодинокими уживаннями, пов'язаними з мотивами *вогню і життя*: *Хто ж із того винен, / що в мене **в грудях серце** неспокійне, / що попалив його якийсь вогонь, / до варива та печива нездатний* [5, Т. 3, с. 102]; *і **серце билось** так, мов у живого* [5, Т. 2, с. 180]; *Я ще з конвалії тут маю **ліки**. / Ось випий, се **на серце дуже добре*** [5, Т. 3, с. 179].

Семантичні перетинання фрагментів лінгвокультурної площини драматичного тексту Лесі Українки, пов'язаних із культурним феноменом *серце*, об'єктивуються в ідіостильових осмисленнях понять *розум, віра, душа, камінь, совість, кров, слово* крізь призму української християнської ментальності: *Де у вас **совість**, де у вас **серце?*** [5, Т. 2, с. 81]; *німіє **серце й слово**, і блідне пам'ять* [5, Т. 2, с. 161]; *О, коли б у вас було **серце**, якби ви не були каменем* [5, Т. 2, с. 80]; *І **розум мій, і серце, й віра кажуть**, / що **путь моя правда*** [5, Т. 3, с. 52]; *Душа моя вже бачить ту будову / і **знає серце, як її назвати*** [5, Т. 2, с. 161] та ін. Низка епітетних сполук ілюструє багатоплановість мовно-естетичних категорій макрополя *серце*, переважно з метафоричним навантаженням: *до живого серця* [5, Т. 2, с. 347]; *лихе*

*серце* [5, Т. 2, с. 139]; *жалісливе серце* [5, Т. 2, с. 135]; *дівоче серце* [5, Т. 2, с. 135]; *щире серце* [5, Т. 3, с. 298]; *інше серце* [5, Т. 2, с. 46]; *серце неспокійне* [5, Т. 3, с. 102]; *серце добре* [5, Т. 3, с. 127]; *легке серце* [5, Т. 3, с. 316]; *праведне чи грішне серце* [5, Т. 3, с. 12]; *серця не камінні* [5, Т. 3, с. 88].

Афористичність письма – одна з диференційних рис мовного інтелектуалізму Лесі Українки. У лаконічну й довершену форму, репрезентовану імперативними конструкціями та риторичними питаннями, письменниця вписує естетичні універсуми особистого світовідчуття, які є матрицями для розуміння ідейних інтенцій авторки: *Не може **серце** стерпіти неправди, / хоч би й від матері* [5, Т. 3, с. 106]; *Коли я вмів живим робити камінь, / чому не вмю **серця** оживити?* [5, Т. 3, с. 88]; *Загойлась та рана, що на грудях, / а та, що в **серці**, буде вік палати!* [5, Т. 2, с. 150]; *Хто й що такі **серця** проймає?* [5, Т. 2, с. 140]; *Уста замкнувши, ти замкнув і **серце*** [5, Т. 3, с. 284] та ін.

Сплав національного і традиційного, звичного і неповторного, особистісного і загальнолюдського закладено Лесею Українкою у семантику мовознака *душа*. Саму себе й усі свої тривоги та сподівання поетеса передає в слові, що промовляє до *душі* людини. Явлене *душею*, здатною до найтонших виявів чуття, воно зворушує кожного, хто входить у його безкінечний простір. Мова драматичних поем відкриває його нові семантичні відтінки, зіткані з естетично значущих смислів. Семіосфера *душі* як номінування сутності людини є одним із базових сегментів у системі морально-філософських уподобань авторки. Мовна репрезентація мовознака *душа* в драматичних поемах об'єктивується в різних уживаннях: *душа* як внутрішній психічний світ людини, як безсмертна нематеріальна основа, що становить суть життя особистості і є посередником між тілом і духом; *душа* як сукупність переконань, рис, якостей, властивих певній особі; *душа* як суть подій або явищ.

Діапазон образного переосмислення зазначеного слова в драматичних поемах Лесі Українки надзвичайно розмаїтий і не вкладається в традиційні словникові й метафізичні схеми інтерпретації. Проте чітко помітно: *душа* в авторському мовосвіті – це насамперед те, що становить сутність людини, її духовного світу, асоціюється, в першу чергу, зі сферою переживань людини.

Найактивніше в ідіолекті Лесі Українки слово *душа* функціонує саме зі значеннями «*осередок почуттів, сукупність морально-етичних норм*», рідше – «*розум, думки*» (*душа* «відповідає» за *думки* (тобто має

зв'язок із розумом), бажання та почуття), «суть чогось». Відповідно, виділяємо такі репрезентативні групи: 1. Душа як вияв життєвих вражень, відбиток побаченого і почутого, своєрідний «знак» або «інструмент» системи пізнання та відображення багатомірного зримого та незримого світу. Це уособлення морально-естетичної пам'яті, сукупності морально-етичних норм: *Для щирої душі, незлого серця / не треба красномовства, тільки правди / і слова божого* [5, Т. 3, с. 9]; *Прісцілло, раз ти вимовила слово, / якого я не смів промовить перший, / бо думав, – ти його не приймеш в душу* [5, Т. 2, с. 430]; *Хіба ж і той не любить, хто душу віддає* [5, Т. 2, с. 116]; *Що значить, жінко, / віддати душу* [5, Т. 2, с. 116]; *Мені господь вложив у душу гордоці* [5, Т. 2, с. 139]. 2. Семантика мовно-естетичного знака душа може розкриватися в художньо-семантичній площині «гріх»: *Хто двигає такі гріхи важезні / на скутій нечестю своїй душі, / тому нема ні проці, ні рятунку* [5, Т. 3, с. 75]; *ся душа / в гріхах це, може, не зовсім погрузла* [5, Т. 3, с. 79]; *Важкі гріхи, се правда, взяв на душу / нечасний мій товариш* [5, Т. 3, с. 76]. 3. Душа як суть, сенс чогось: *О, боже духа! / Дай іншу душу творові моєму / або мою від мене одбери!* [5, Т. 3, с. 89]; *На щирій мир пристати з неминучим / смертельним вередом, що тіло їсть / і душу Римові гноїть?* [5, Т. 2, с. 430]; *Чи думаєш ти справді, / що він, мов Юпітер, найвищий бог, / душа народу римського* [5, Т. 3, с. 371]; *В тім душі нема* [5, Т. 2, с. 116]. 4. Душа як осередок почуттів, бажань, що у художньому світі Лесі Українки оживає, олюднюється, перебуває у безперервному русі й дії: *яким шляхом її душа ходила* [5, Т. 2, с. 450]; *душа моя в долоні плеще* [5, Т. 2, с. 353]; *моя душа забороняє / мені сей шлюб* [5, Т. 2, с. 381]; *Як може бути, щоб тіла ходили / одним шляхом і вкупі, але душі / двома шляхами й врозтіч?* [5, Т. 2, с. 450]; *Моя душа гниє* [5, Т. 2, с. 226].

З абстрактного позначення внутрішнього світу, почуттєвої сфери людини душа «олюднена» творчою уявою поетеси, трансформована в істоту, якій притаманні всі земні радощі і печалі, здатна пробуджувати в читачеві співпереживання. Як і *серце*, душа здатна продукувати та експлікувати психічні процеси, емоційні стани, виконувати функції інтуїції: *душа вмирає від тривоги* [5, Т. 2, с. 309]; *солодко се буде / твоїй душі* [5, Т. 2, с. 222]; *Душа твоя, мій брате, / бентежитьсь даремне* [5, Т. 2, с. 224]; *Ні, певне, / щоб до душі душею промовляти, / то треба, щоб ті душі поріднились* [5, Т. 3, с. 89]; *Моя душа смутна до смерті* [5, Т. 2, с. 118].

Душа опосередковано наділяється певними психо-фізичними

властивостями, завдяки яким, як і *серце*, стає надзвичайно *вразливою*: їй можна завдати тортур або *порвати, погубити, врятувати, продати, спалити, задавити, накласти ярмо*: *Той порив / порвав мені востатнє ржаву душу* [5, Т. 2, с. 218]; *Не заздри, брате, не губи душі* [5, Т. 2, с. 226]; *Я в тебе вірив, та тепер я бачу, / що можна й душу задавити* [5, Т. 3, с. 100]; *То в чужих краях, / а в нас, в Род-Айленді, не накладають / ярма на душу* [5, Т. 3, с. 100]; *Та що тобі спалило душу, жінко* [5, Т. 2, с. 113];

Авторські поетичні означення створюють незвичні художні образи, де епітет перебирає на себе основне значення, надаючи аналізованому слову додаткового забарвлення: *вдячною душею* [5, Т. 2, с. 353]; *широю душею* [5, Т. 2, с. 430]; *душа шляхетна* [5, Т. 2, с. 189]; *ржаву душу* [5, Т. 2, с. 218]; *душі ясні* [5, Т. 2, с. 226]; *блаженні душі* [5, Т. 2, с. 239]; *зопсована душа* [5, Т. 2, с. 431]; *праведній душі* [5, Т. 2, с. 449].

**Висновки.** Аналіз мовної фактології показав, що семантична ємність лінгво-естетичних знаків *душа* і *серце* в проекції на месіанський код творчості Лесі Українки ретранслює екзистенційно-кордоцентричний тип філософування письменниці. Центральним компонентом в структурі семантичного ядра психосоматичної площини зазначених понять є сема «*вразливість*». Це підтверджується цілою низкою відповідних мікроконтекстів і афористичних висловів, що інтерпретують естетичні вартості світової культури в контексті інтелектуалізації словникового складу української літературної мови кінця ХІХ – початку ХХ ст. **Перспективу** подальшого дослідження вбачаємо в детальному вивченні естетичної функції психосоматизмів у вербалізації орієнтального простору.

### Література

1. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл. Логико-семантические проблемы / Н. Д. Арутюнова. – М. : Наука, 1976. – 383 с.
2. Кочерга С. О. Інтелектуальна парадигма культурософії Лесі Українки : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / С. О. Кочерга. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – 2010. – 176 с.
3. Красных В. В. «Свой» среди «чужих» : миф или реальность? / В. В. Красных. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. – 375 с.
4. Кульчицький О. Ю. Світовідчування українця / О. Ю. Кульчицький // Українська душа. – К. : Фенікс, 1992. – С. 48 – 65.
5. Українка Леся. Зібрання творів : у 5 т. / Леся Українка. – К. : Держлітвидав, 1951 – 1956.
6. Хайдеггер М. Искусство и пространство / М. Хайдеггер // Самосознание европейской культуры XX века : Мыслители и писатели Запада о месте культуры в современном обществе. – М. : Политиздат, 1991. – С. 95 – 99.



7. Юркевич П. Д. Вибране / П. Д. Юркевич. – К. : Абрис, 1993. – 416 с. –  
(Бібліотека часопису «Філософська і соціологічна думка», серія «Українські  
мислителі»).

УДК 811.111'42

*Анастасьева О.А.*

## ПРАГМАТИЧНІ ФУНКЦІЇ АФОРИЗМУ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

*Стаття присвячена проблематиці прагматичного аспекту англomовного афоризму. В статті міститься огляд підходів до концепції прагматичної функції. На прикладах продемонстровані прагматичні функції англomовного афоризму.*

**Ключові слова:** прагматичні функції, потенційна прагматична настанова, реалізація прагматичних функцій.

*Статья посвящена проблематике англomовного афоризма. В статье содержится обзор подходов к концепции прагматической функции. На примерах продемонстрированы прагматические функции англomовного афоризма.*

**Ключевые слова:** прагматические функции, потенциальная прагматическая установка, реализация прагматических функций.

*The paper concerns with the problems of pragmatic aspect of English aphorisms. It contains a brief review of the conception of pragmatic function. The pragmatic functions of English aphorisms are presented and illustrated by examples.*

**Key words:** pragmatic functions, potential pragmatic setting, realization of pragmatic functions.

Актуальність дослідження прагматичного аспекту афоризму обумовлена загальною спрямованістю сучасної наукової парадигми, її зацікавленістю проблемами функціонування мовних одиниць, а також недостатнім ступенем вивченості об'єкту.

Об'єктом цієї статті є афоризми англomовних авторів, предметом – реалізація їх прагматичних функцій. Метою є визначення прагматичних функцій та специфічних потенційних прагматичних настанов, які притаманні афоризмам та визначають їх конституційні ознаки.

Функція – це роль, яку ті або інші класи одиниць виконують у побудові одиниць більш високих рівнів [1, с. 30]. Поняття прагматичної функції описано в роботі Л.А. Кисельової [4]. На її думку, в умовах поліфункціональності мови важливий момент у розумінні її суті полягає у побудові системи ієрархічно взаємопов'язаних підсистем, що розрізняються за характером заданих комунікативних властивостей. В залежності від цих властивостей всі підсистеми поділяються на дві основні групи інформаційні та прагматичні [4, с. 13]. На думку Л.А. Кисельової, рівні такої системи слід називати ярусами. Перший вищий ярус займають такі функції, як функції пізнання, національно-культурна й акумулятивна функції. Перший ярус є єдністю евристичної (розумової) і комунікативної функції. Другий ярус складають також